

Анастасія Сергіївна ПолтораК

канд. екон. наук, доц.

ORCID 0000-0002-9752-9431

e-mail: poltorak@mnaeu.edu.ua,

Вікторія Юрїївна Паламарчук

ORCID 0000-0002-6466-6835

e-mail: palamar98@ukr.net,

*Миколаївський національний аграрний університет***МОНІТОРИНГ СТАНУ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДОМОГОСПОДАРСТВ
ТА ЙОГО ВПЛИВУ НА РІВЕНЬ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ**

Постановка проблеми. У сучасних умовах нестабільної економічної ситуації в країні, впливу пандемії COVID-19 та відповідних карантинних обмежень у житті громадян і підприємницької діяльності, поширення фінансових технологій та активний розвиток цифровізації необхідні, щоб фінансова система країни змогла оперативнo пристосуватися до зміни умов її функціонування та мінімізувати можливі негативні впливи завдяки розробленню дієвих напрямів зміцнення фінансової безпеки домогосподарств і фінансової безпеки держави. Наявна на сьогодні ситуація в світі та країні формує як додаткові можливості для зміцнення стану фінансової безпеки домогосподарств та, відповідно, фінансової безпеки держави, так і нові загрози, тому виникає необхідність проведення моніторингу стану фінансової безпеки домогосподарств та дослідження наявності її впливу на фінансову безпеку України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми зміцнення та гарантування фінансової безпеки України у нестандартних умовах розглядали у своїх працях: О. Барановський [0], І. Білоус [0], М. Данилюк [0], О. Драган [0], С. Єлецьких, К. Петрищева [0], М. Єрмошенко [0], М. Зварич [0], Т. Пожуєва [0], О. Лиса, О. Кухарева [0], Л. Тарангул [0] та інші дослідники. Наявність дискусійних питань стосовно впливу фінансової безпеки домогосподарств на рівень фінансової безпеки України в сучасних умовах потребують ґрунтовних досліджень, що і спричинило вибір теми дослідження.

Метою даного дослідження є проведення моніторингу стану фінансової безпеки домогосподарств та її впливу на рівень фінансової безпеки держави у сучасних нестандартних умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток домогосподарств України в сучасних нестандартних умовах впливу пандемії COVID-19 та відповідних карантинних обмежень має безпосередній вплив на фінансову та національну безпеку держави. Так, розвиток фінансів домогосподарств та, відповідно, підвищення рівня їх фінансової безпеки у сучасних умовах є актуальним питанням для економіки держави [0].

Фінансова безпека — це умови функціонування фінансової системи, за яких дія комплексу наявних загроз не заважає створенню фінансових умов для її сталого розвитку [0].

Відповідно до Закону України «Про Всеукраїнський перепис населення» № 2058-III: домогосподарство — «це сукупність осіб, які спільно проживають в одному житловому приміщенні або його частині, забезпечують себе всім необхідним для життя, ведуть спільне господарство, повністю або частково об'єднують та витрачають кошти. Ці особи можуть перебувати у родинних стосунках або стосунках свояцтва, не перебувати у будь-яких з цих стосунків, або бути і в тих, і в інших стосунках. Домогосподарство може складатися з однієї особи» [0].

Стан домогосподарств є показником, який характеризує державу в цілому, її політику (соціальну, податкову, бюджетну, освітню), впроваджені заходи, прийняті рішення, рівень гарантування безпеки, ефективність запроваджених систем та їх механізмів дії (пенсійна, медична, судова), реформ тощо.

Так, фінансова безпека домогосподарства — це характерний стійкістю до впливу внутрішніх і зовнішніх загроз стан життєдіяльності домогосподарства, за якого захищаються фінансові інтереси його членів та якісний рівень життя [0, с. 36].

Для моніторингу стану фінансової безпеки домогосподарств України дослідимо динаміку їх кількості протягом 2010-2019 рр. (рис. 1).

Проаналізувавши статистичні дані, представлені на рис. 1, виявлено, що кількість домогосподарств України протягом аналізованого періоду (2010-2019 рр.) скорочується. Так, станом на кінець 2019 р. показник зменшився порівняно з базисним 2010 р. на 2168,3 тис. осіб або на 12,72%.

Існує безліч чинників, які здійснюють вплив на рівень фінансової безпеки домогосподарств. Основні чинники впливу на рівень фінансової безпеки домогосподарств України залежно від сфери виникнення узагальнено на рис. 2.

Також рівень фінансової безпеки домогосподарства формують і інші чинники, які характеризують як дії з боку уряду країни, міжнародних організацій, інших держав, так і з боку самих громадян (домогосподарств). Зазначені чинники (рис. 2), на нашу думку, є основними, саме тому вважаємо доцільним провести моніторинг деяких основних чинників впливу на рівень фінансової безпеки домогосподарств України за 2010-2019 рр.

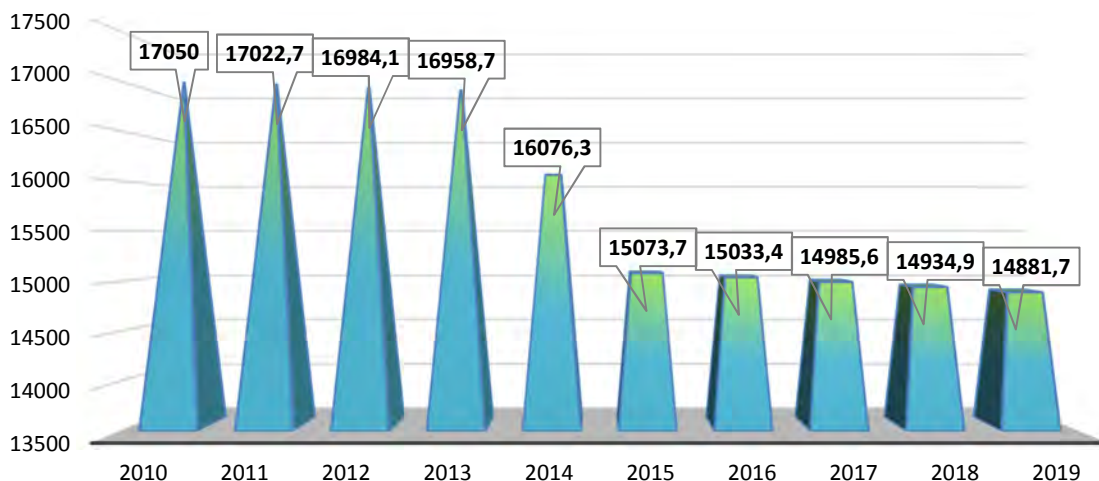

Рис. 1. Динаміка кількості домогосподарств в Україні у 2010-2019 рр., тис.

Побудовано авторами на основі джерела [0].

Рис. 2. Основні чинники впливу на рівень фінансової безпеки домогосподарств

Узагальнено авторами на основі джерел [0, 0, 0].

Фінансова безпека країни є складовою частиною національної безпеки, складним та багатограним явищем, вплив на яку здійснюють різні чинники [0], у т. ч. і показники, що характеризують рівень фінансової безпеки домогосподарств: індекс людського розвитку та обсяг ВВП на душу населення.

Індекс людського розвитку – це основна характеристика людського потенціалу на певній досліджуваній території, що характеризує рівень життя, грамотність, освіченість і довголіття населення. Дослідимо динаміку рівня фінансової безпеки держави та індексу людського розвитку в Україні протягом 2010-2019 рр., представлену на рис. 3.

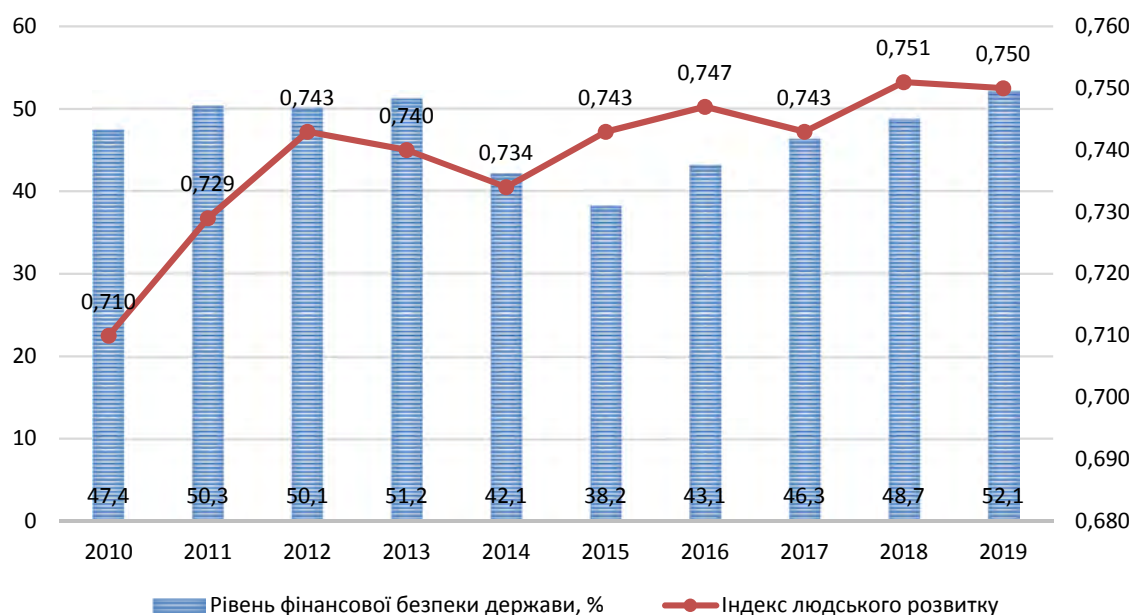

Рис. 3. Динаміка рівня фінансової безпеки держави та індексу людського розвитку в Україні у 2010-2019 рр.

Представлено авторами на основі джерел [0, 0].

Проаналізувавши дані рис. 3, з'ясовано, що динаміка рівня фінансової безпеки України протягом аналізованого періоду 2010-2019 рр. має неоднозначну тенденцію: за період 2010-2013 рр. відбувається зростання показника, у 2014-2015 рр. – спад, у 2016-2019 рр. – зростання. У цілому рівень фінансової безпеки України у 2019 р. збільшився порівняно з 2010 р. на 4,7 в. п. Динаміка індексу людського розвитку має аналогічну тенденцію: у 2019 р. показник збільшився порівняно з 2010 р. на 0,04. Станом на 2019 р. Україна

в міжнародному рейтингу індексу людського розвитку займає 88 місце.

Вважаємо, що підвищити рівень життя населення та відповідно індекс людського розвитку в Україні можливо за умови розробки та впровадження ефективної програми переходу до нової моделі соціально-економічного розвитку суспільства [0, с. 6].

Ще одним чинником впливу на рівень фінансової безпеки домогосподарств є зміна обсягу ВВП на душу населення. Дослідимо його динаміку протягом 2010-2019 рр. (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка обсягу ВВП на душу населення у 2010-2019 рр.

Роки	Номінальний ВВП України, млн. дол. США	Відхилення відносно попереднього року		Кількість населення, тис.	Відхилення відносно попереднього року		ВВП на душу населення, дол. США	Відхилення відносно попереднього року	
		млн дол. США	%		тис.	%		дол. США	%
2010	136419	-	-	45865	-	-	2974,4	-	-
2011	163160	26741	19,6	45693	-172	-0,4	3570,8	596,4	20,1
2012	175781	12621	7,7	45577	-116	-0,3	3856,8	286	8,0
2013	183310	7529	4,3	45483	-94	-0,2	4030,3	173,5	4,5
2014	131805	-51505	-28,1	43722	-1761	-3,9	3014,6	-1015,7	-25,2
2015	90615	-41190	-31,3	42836	-886	-2,0	2115,4	-899,2	-29,8
2016	93270	2655	2,9	42668	-168	-0,4	2185,9	70,5	3,3
2017	112154	18884	20,2	42477	-191	-0,4	2640,3	454,4	20,8
2018	130832	18678	16,7	42269	-208	-0,5	3095,2	454,9	17,2
2019	153781	22949	17,5	42019	-250	-0,6	3659,8	564,6	18,2

Розраховано авторами на основі джерела [00].

Так, обсяг ВВП на душу населення у досліджуваному періоді в цілому має тенденцію до зростання: у 2019 р. даний показник збільшився на 685,4 дол. США або на 23,04% порівняно з 2010 р., а динаміка кількості населення України за аналогічний період має тенденцію до зменшення: на 3846 тис. або на 8,39%.

Проаналізувавши показники, які впливають і можуть характеризувати стан фінансової безпеки домогосподарств, вважаємо доцільним дослідити тісноту зв'язку основних з них: індексу людського розвитку та обсягу ВВП на душу населення з рівнем фінансової безпеки України протягом аналізованого періоду

(2010–2019 рр.). Для цього вважаємо доцільним дослідити гіпотезу щодо наявності впливу на рівень фінансової безпеки України Y кількісних змін наступних незалежних змінних, які характеризують стан фінансової безпеки домогосподарств:

- X_1 – індекс людського розвитку;
- X_2 – ВВП на душу населення, дол. США.

Висунута гіпотеза буде доводитися за допомогою методу кореляційно-регресійного аналізу та побудови відповідної економетричної моделі [0]. Вхідні дані, які використовувались у процесі аналізу висунутої гіпотези, представлені у табл. 2.

Таблиця 2

Вихідні дані для побудови економетричної моделі парної регресії¹

Роки	№	X_1 (індекс людського розвитку)	X_2 (ВВП на душу населення, дол. США)	Y (рівень фінансової безпеки України, %)
2010	1	0,71	2974,4	47,4
2011	2	0,729	3570,8	50,3
2012	3	0,743	3856,8	50,1
2013	4	0,74	4030,3	51,2
2014	5	0,734	3014,6	42,1
2015	6	0,743	2115,4	38,2
2016	7	0,747	2185,9	43,1
2017	8	0,743	2640,3	46,3
2018	9	0,751	3095,2	48,7
2019	10	0,75	3659,8	52,1

¹ Узагальнено та систематизовано авторами.

Розглянуто специфікацію моделі у вигляді лінійної функції:

$$Y = a_0 + a_1X_1 + a_2X_2 + u, \quad (1)$$

та відповідне їй рівняння регресії:

$$\hat{Y} = \hat{a}_0 + \hat{a}_1X_1 + \hat{a}_2X_2, \quad (2)$$

де $a_0; a_1; a_2$ – невідомі параметри моделі;
 $\hat{a}_0; \hat{a}_1; \hat{a}_2$ – оцінка невідомих параметрів моделі;
 Y – фактичне значення результативної ознаки;
 \hat{Y} – теоретичне значення результативної ознаки;
 $u = Y - \hat{Y}$ – вектор залишків (стохастична складова).

Розраховано оцінку параметрів моделі, використовуючи класичний метод найменших квадратів (3):
 $\hat{a}_0=14,593196$; $\hat{a}_1=18,933605$; $\hat{a}_2=0,005897$.

$$F = \sum_{i=1}^n u_i^2 = \sum_{i=1}^n (y_i - \hat{y}_i)^2 \rightarrow \min, \quad (3)$$

де F – лінійна функція.

Так, економетрична модель рівня фінансової безпеки держави має вигляд:

$$\hat{Y} = 14,593196 + 18,933605X_1 - 0,005897X_2. \quad (4)$$

Проміжні результати представлені в табл. 3-5.

Таблиця 3

Розрахункова таблиця¹

№	Y	X_1	X_2	$Y - \bar{Y}$	$X_1 - \bar{X}_1$	$X_2 - \bar{X}_2$	$(Y - \bar{Y})^2$	$(X_1 - \bar{X}_1)^2$	$(X_2 - \bar{X}_2)^2$
1	47,4	0,71	2974,4	0,45	-0,029	-139,95	0,2025	0,000841	19586,0025
2	50,3	0,729	3570,8	3,35	-0,01	456,45	11,2225	0,0001	208346,6025
3	50,1	0,743	3856,8	3,15	0,004	742,45	9,9225	1,6E-05	551232,0025
4	51,2	0,74	4030,3	4,25	0,001	915,95	18,0625	1E-06	838964,4025
5	42,1	0,734	3014,6	-4,85	-0,005	-99,75	23,5225	2,5E-05	9950,0625
6	38,2	0,743	2115,4	-8,75	0,004	-998,95	76,5625	1,6E-05	997901,1025
7	43,1	0,747	2185,9	-3,85	0,008	-928,45	14,8225	6,4E-05	862019,4025
8	46,3	0,743	2640,3	-0,65	0,004	-474,05	0,4225	1,6E-05	224723,4025
9	48,7	0,751	3095,2	1,75	0,012	-19,15	3,0625	0,000144	366,7225
10	52,1	0,75	3659,8	5,15	0,011	545,45	26,5225	0,000121	297515,7025
Сума	469,5	7,39	31143,5	-	-	-	184,33	0,00	4010605,41
Середнє	46,95	0,739	3114,35						
σ^2	18,4325	0,00	401060,54						
σ	4,293308747	0,011593101	633,2934079						

¹ Авторські розрахунки.

Таблиця 4

Розрахункова таблиця

Показники	Нормалізовані змінні			Y^{*2}	X_1^{*2}	X_2^{*2}	$Y^*X_1^*$	$Y^*X_2^*$	$X_1^*X_2^*$
	Y^*	X_1^*	X_2^*						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	0,104814	-2,50148765	-0,22098762	0,01098603	6,257440476	0,048835526	-0,262191589	-0,02316265	0,552798
2	0,780284	-0,86258195	0,720755963	0,608843076	0,744047619	0,519489158	-0,673058869	0,562394325	-0,62171
3	0,7337	0,34503278	1,17236338	0,538315475	0,119047619	1,374435894	0,2531505	0,86016284	0,404504
4	0,989913	0,086258195	1,446328019	0,97992676	0,007440476	2,091864738	0,085388065	1,431738187	0,124758
5	-1,129665	-0,43129098	-0,15750993	1,276142683	0,186011905	0,024809378	0,487214256	0,177933431	0,067933

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
6	-2,038055	0,34503278	-1,57738891	4,153668792	0,119047619	2,488155781	-0,703195833	3,214805596	-0,54425
7	-0,896744	0,690065559	-1,46606610	0,804150278	0,476190476	2,149349825	-0,618812333	1,314686373	-1,01168
8	-0,151398	0,34503278	-0,74854719	0,02292147	0,119047619	0,560322893	-0,052237405	0,113328834	-0,25827
9	0,407611	1,035098339	-0,03023875	0,166146752	1,071428571	0,000914382	0,4219175	-0,01232565	-0,0313
10	1,199541	0,948840144	0,86129114	1,438898684	0,900297619	0,741822424	1,138172684	1,033154059	0,817228
Сума	0	0	0	10	10	10	0,076346976	8,672715343	-0,5
Середнє	0	0	0						
σ^2	1	1	1						
σ	1	1	1						

Таблиця 5

Розрахункова таблиця¹

Показники	Y	\hat{Y}	$u^2 = (\hat{Y} - Y)^2$	$(Y - \bar{Y})^2$	$(\hat{Y} - \bar{Y})^2$	$ Y - \hat{Y} $	$\frac{ Y - \hat{Y} }{Y} \cdot 100$
1	47,4	45,57566061	3,328214214	0,2025	1,888809	1,824339391	3,848817281
2	50,3	49,4522834	0,718623438	11,2225	6,261422	0,847716602	1,685321277
3	50,1	51,40385438	1,700036253	9,9225	19,83682	1,303854383	2,602503759
4	51,2	52,3701579	1,369269521	18,0625	29,37811	1,170157904	2,285464657
5	42,1	46,26712069	17,36489488	23,5225	0,466324	4,167120694	9,898148916
6	38,2	41,13507116	8,614642704	76,5625	33,8134	2,935071158	7,683432351
7	43,1	41,62653385	2,171102489	14,8225	28,33929	1,473466148	3,418714961
8	46,3	44,23033033	4,283532559	0,4225	7,396603	2,069669674	4,470128886
9	48,7	47,06427849	2,675584874	3,0625	0,01306	1,635721515	3,358771078
10	52,1	50,37470919	2,976628379	26,5225	11,72863	1,72529081	3,311498675
Сума	469,5	469,5	45,20252931	184,325	139,1225	19,15240828	42,56280184

¹ Авторські розрахунки.

Побудуємо базову таблицю дисперсійного аналізу (табл. 6) використовуючи математичний апарат (5-10) та результати попередніх розрахунків (табл. 3-5).

$$SSR = \sum_{i=1}^n (\hat{y}_i - \bar{y})^2, \quad (5)$$

$$MSR = \frac{SSR}{m-1} \quad (6)$$

$$SSE = u^T u = \sum_{i=1}^n u_i^2 = \sum_{i=1}^n (\hat{y}_i - y_i)^2, \quad (7)$$

$$MSE = \frac{SSE}{n-m}, \quad (8)$$

$$SST = \sum_{i=1}^n (y_i - \bar{y})^2, \quad (9)$$

$$MST = \frac{SST}{n-1}. \quad (10)$$

Таблиця 6

ANOVA – таблиця¹

Джерело варіації	Ступені свободи (вільності)	Сума квадратів	Дисперсії (середні квадрати)
Регресії	k1=m-1= 3-1=2	SSR=139,1224707	MSR=69,56123535
Залишків	k2=n-m=10-3=7	SSE=45,20252931	MSE=6,457504187
Загальної змінної	n-1=10-1=9	SST=184,325	MST=20,48055556

¹ Розраховано і побудовано авторами.

Використовуючи формулу 11, розраховано коефіцієнт детермінації $R^2=0,7548$, який свідчить про те, що варіація рівня фінансової безпеки країни на 75,48% визначається варіацією індексу людського розвитку та обсягом ВВП на душу населення

$$R^2 = \frac{SSR}{SST} = 1 - \frac{SSE}{SST}. \quad (11)$$

Коефіцієнт множинної кореляції (12) є мірою лінійного зв'язку залежної змінної Y з незалежними змінними X_1, X_2 і розрахований показник $R=0,8688$ характеризує наявний сильний зв'язок між відповідними економічними показниками

$$R = \sqrt{R^2}. \quad (12)$$

Також розраховали частинні коефіцієнти еластичності (13, 14), які висвітлюють кількісний зв'язок змін досліджуваних показників та рівня фінансової безпеки.

$$E_{Y/x_1} = \hat{a}_1 \cdot \frac{\bar{x}_1}{\bar{Y}} = 0,2981, \quad (13)$$

$$E_{Y/x_2} = \hat{a}_2 \cdot \frac{\bar{x}_2}{\bar{Y}} = 0,3912, \quad (14)$$

де E_{Y/x_1} – коефіцієнт еластичності індексу людського розвитку;

E_{Y/x_2} – коефіцієнт еластичності ВВП на душу населення.

Обчислені частинні коефіцієнти еластичності (13, 14) показують, що дані показники здійснюють прямий вплив на залежну змінну: при збільшенні індексу людського розвитку в Україні на 1% рівень фінансової безпеки підвищується на 0,2981% (прямий вплив) за умови, що решта факторів є сталими, а при збільшенні обсягу ВВП на душу населення на 1% рівень фінансової безпеки країни збільшується на 0,3912% за тих же умов.

Розрахована сумарна еластичність $(E_{Y/x_1} + E_{Y/x_2})$ показує, що при збільшенні обох незалежних змінних одночасно на 1% рівень фінансової безпеки України збільшується на 0,69%.

$$F_{\text{факт}} = \frac{MSR}{MSE}. \quad (15)$$

Перевірено адекватність розробленої економетричної моделі фактичним даним, використовуючи F -критерій Фішера (15). Оскільки $F_{\text{факт}} > F_{\text{табл}}$ ($10,77 > 4,74$), то економетричну модель вважаємо адекватною фактичним даним, тобто гіпотеза про значущість зв'язку між незалежними та залежною змінними підтверджується.

Проаналізувавши стан основних чинників впливу на рівень фінансової безпеки домогосподарств і відповідно фінансової безпеки України у 2010-2019 рр. та провівши відповідні розрахунки, дійшли висновку, що зв'язок між незалежними змінними (індексом людського розвитку та обсягом ВВП на душу населення) та рівнем фінансової безпеки країни існує і є сильним. Доведено, що незалежні змінні здійснюють прямий вплив на залежну змінну: при збільшенні незалежних змінних збільшується залежна, що підтверджено розрахованими коефіцієнтами.

Враховуючи результати проведеного дослідження, вважаємо, що для зміцнення фінансової безпеки України необхідно адаптувати вітчизняні домогосподарства до сучасних нестандартних умов, мінімізувати ризики, розробити та запровадити ефективний механізм підтримки домогосподарств та відповідного рівня їх фінансової безпеки у сучасних умовах.

Переконані, що запровадження оперативних заходів адаптації та підтримки розвитку домогосподарств в Україні позитивно вплине на рівень фінансової безпеки домогосподарств та держави, розвиток економіки України та допоможе фінансовій системі адаптуватися до сучасних умов.

Висновки. У процесі проведення моніторингу стану фінансової безпеки домогосподарств та її впливу на рівень фінансової безпеки держави зроблено такі висновки:

1. Проаналізовано економічну сутність поняття фінансової безпеки домогосподарства та розглянуто основні чинники впливу на її рівень залежно від сфери виникнення в Україні. Проведено аналіз показників, що характеризують стан та розвиток домогосподарств України, їх рівень фінансової безпеки протягом 2010-2019 рр.

2. Доведено гіпотезу щодо наявності впливу на рівень фінансової безпеки України незалежних показників, що впливають на формування та міцність фінансової безпеки домогосподарств (індекс людського розвитку та обсяг ВВП на душу населення) за допомогою методу кореляційно-регресійного аналізу та побудови відповідної економетричної моделі. Розрахова-

ний коефіцієнт детермінації доводить, що варіація залежної змінної (рівень фінансової безпеки України) на 75,48% визначається варіацією незалежних змінних.

3. Виявлено, що при збільшенні незалежних змінних залежна теж збільшується: при збільшенні індексу людського розвитку в Україні на 1% рівень фінансової безпеки підвищується на 0,2981% (прямий вплив) за умови, що решта факторів є сталими, а при збільшенні обсягу ВВП на душу населення на 1% рівень фінансової безпеки країни збільшується на 0,3912% за тих же умов.

4. Підтверджено, що при збільшенні обох незалежних змінних одночасно на 1% рівень фінансової безпеки України збільшується на 0,69%. Доведено, що розроблена модель відповідно до F -критерію Фішера є адекватною. Математично встановлено існування сильного зв'язку між незалежними та залежною змінними, що підтверджує доцільність оперативної розробки та запровадження заходів адаптації та розвитку домогосподарств України у сучасних умовах як шляху зміцнення фінансової безпеки держави.

Список використаних джерел

1. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення). Київ : КНТЕУ. 2004. 760 с.
2. Білоус І. І. Основні чинники впливу та загрози фінансовій безпеці домогосподарства. *Ефективна економіка*. 2020. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8104> (дата звернення: 01.09.2020).
3. Данилюк М. М. Фінансова безпека домогосподарств в умовах фінансової нестабільності. *Економіка. Фінанси. Право*. 2019. № 5/4. С. 6-8.
4. Драган О. О. Фінанси домогосподарства: концептуальні підходи до визначення системи управління. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2012. № 5. С. 124-128.
5. Єлєцьких С. Я., Петрищева К. Г. Фінансова безпека підприємства в управлінні грошовими коштами. *Економічний вісник Донбасу*. 2017. № 3(49). С. 101-106.
6. Єрмошенко М. М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення : *монографія*. Київ : ВЦ КНТЕУ, 2001. 309 с.
7. Зварич М. С. Механізм забезпечення фінансової безпеки домогосподарств України : дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08. Київ : ДВНЗ «Університет банківської справи», 2020. 218 с.
8. Пожуєва Т. О. Фінансова безпека – необхідна умова функціонування підприємства. *Вісник економічної науки України*. 2014. № 1(25). С. 95-97.
9. Лиса О. В., Кухарева О. О. Аналіз фінансової безпеки вітчизняних домогосподарств в сучасних умовах. *Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова*. 2016. Т. 21. Вип. 5(47). С. 166-171.
10. Тарангул Л. Л. Фінансова безпека України та інструменти її забезпечення. *Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування*, 2017. Вип. 1. С. 201-208.
11. Полтораки А. С., Паламарчук В. С. Особливості гарантування безпеки об'єднаного світового фінансового простору. *Modern Economics*. 2020. № 20(2020). С. 215-225. doi: [https://doi.org/10.31521/modecon.V20\(2020\)-34](https://doi.org/10.31521/modecon.V20(2020)-34).

12. Про Всеукраїнський перепис населення: закон України від 19.10.2000 р. № 2058-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2058-14> (дата звернення: 01.09.2020).
13. Білоус І. І. Сутнісна характеристика поняття фінансової безпеки домогосподарств. *Держава та регіони. Секція: Економіка та підприємництво*, 2020. № 4(115). С. 33-37.
14. Статистична інформація з офіційного веб-сайту Державної служби статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
15. Зварич М. С. Фінансова безпека домогосподарства: чинники впливу і загрози. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України: зб. наук. пр.*, 2017. Вип. 2(124). С. 29-34.
16. Полторака А. С., Паламарчук В. Ю., Манукян Т. А. Розвиток механізму кредитування для здобуття вищої освіти як напрям зміцнення рівня фінансової безпеки держави. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 23. С. 44-49. doi: 10.32702/2306-6814.2018.23.44.
17. Індекс людського розвитку. *NONEWS*. URL: <https://nonews.co/directory/lists/countries/index-human>.
18. Офіційний сайт Міністерства фінансів. URL: <http://www.minfin.gov.ua> (дата звернення: 01.09.2020).
19. Андрушків Б., Кирич Н., Погайдак О., Мельник Л. Щодо ефективного використання інтелектуального потенціалу, який лежить в основі розвитку виробничих сил і виробничих відносин України та який може підняти її економіку. *Вісник економічної науки України*. 2012. № 2 (22). С. 3-7.
20. Економетрія. Лабораторний практикум в EXCEL (навчальний посібник). Миколаїв : МДАУ, 2012. 480 с.
7. Zvarych M. (2020). The mechanism of financial security of households in Ukraine. *Candidate's thesis*. Kyiv, SHEI "University of Banking" [in Ukrainian].
8. Pozhuyeva T. (2014). Financial security - a necessary condition for the operation of the enterprise. *Herald of the Economic Sciences of Ukraine*, 1 (25), pp. 95-97 [in Ukrainian].
9. Lisa O., Kukhareva O. (2016). Analysis of financial security of domestic households in modern conditions. *Bulletin of ONU named after I.I. Mechnikov*, Vol. 21, Issue 5(47), pp. 166-171 [in Ukrainian].
10. Tarangul L. (2017). Financial security of Ukraine and tools for its provision. *Economic Bulletin. Series: finance, accounting, taxation*, Issue 1, pp. 201-208 [in Ukrainian].
11. Poltorak A., Palamarchuk, V. (2020). Features of guaranteeing the security of the united world financial space. *Modern Economics*, No 20, pp. 215-225. doi: [https://doi.org/10.31521/modecon.V20\(2020\)-34](https://doi.org/10.31521/modecon.V20(2020)-34) [in Ukrainian].
12. Law of Ukraine of October 19, 2000 № 2058-III: On the All-Ukrainian Census: Law of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2058-14> [in Ukrainian].
13. Belous I. (2020). Essential characteristics of the concept of financial security of households. *State and regions. Section: Economics and Entrepreneurship*, 4 (115), pp. 33-37 [in Ukrainian].
14. Statistical information from the official website of the State Statistics Service. Retrieved from: <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
15. Zvarych M. (2017). Financial security of the household: factors of influence and threats. *Socio-economic problems of the modern period of Ukraine*, Vol. 2 (124), pp. 29-34 [in Ukrainian].
16. Poltorak A., Palamarchuk V., Manukyan T. (2018). Development of credit mechanism for higher education as a direction of strengthening the level of financial security of the state. *Investments: practice and experience*, 23, pp. 44-49. doi: 10.32702 / 2306-6814.2018.23.44 [in Ukrainian].
17. Human Development Index. *NONEWS*. Retrieved from: <https://nonews.co/directory/lists/countries/index-human> [in Ukrainian].
18. Official website of the Ministry of Finance. Retrieved from: <http://www.minfin.gov.ua> [in Ukrainian].
19. Andrushkiv B., Kyrych N., Pogaidak O., Melnyk L. (2012). On the effective use of intellectual potential, which underlies the development of productive forces and industrial relations of Ukraine and which can raise its economy. *Herald of the Economic Sciences of Ukraine*, 2 (22), pp. 3-7 [in Ukrainian].
20. Econometrics. Laboratory workshop in EXCEL (textbook). (2012). Mykolaiv, Mykolaiv State Agrarian University [in Ukrainian].

References

1. Baranovsky O. (2004). Financial security in Ukraine (assessment methodology and support mechanisms). Kyiv, KNTEU [in Ukrainian].
2. Belous I. (2020). The main factors influencing and threatening the financial security of the household. *Efficient economy*, 8. Retrieved from: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8104> [in Ukrainian].
3. Danyliuk M. (2019). Financial security of households in conditions of financial instability. *Economy. Finance. Right*, No. 5/4, pp. 6-8 [in Ukrainian].
4. Dragan O. (2012). Household finance: conceptual approaches to defining the management system. *Foreign trade: economics, finance, law*, 5, pp. 124-128 [in Ukrainian].
5. Yeletsky S., Petrishcheva K. (2017). Financial security of the enterprise in cash management. *Economic Herald of the Donbas*, 3(49), pp. 101-106 [in Ukrainian].
6. Yermoshenko M. (2001). Financial security of the state: national interests, real threats, security strategy. Kyiv, VC KNTEU [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 03.09.2020

Формат цитування:

Полторака А. С., Паламарчук В. Ю. Моніторинг стану фінансової безпеки домогосподарств та його впливу на рівень фінансової безпеки України. *Вісник економічної науки України*. 2020. № 2 (39). С. 145-151. doi: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.2\(39\).145-151](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.2(39).145-151)

Poltorak A. S., Palamarchuk V. Yu. (2020). Monitoring of the Financial Security State's of the Households and its Impact on the Ukraine's Financial Security Level. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, 2 (39), pp. 145-151. doi: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.2\(39\).145-151](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.2(39).145-151)